

/ בנל סרלואי /

ליטופי מוות

אקרה במערכה הראשונה יורה במערכה השלישית, כך לימד צ'כוב במחזות שלו. בספר שיריה השני של שרי שביט, האקרה שנמצא לאחר מותו של אביה לא ידה, אך קול הנפץ שלו נשמע היטב: הוא מסמן את הטרגדיות המשפחתיות העתידות לפקוד את המד שפחה הקטנה – מחלה ומוות מוקדם של שני ההורים. בגיל צעיר התייתמה שביט מהוריה, אך למר תם קדמה התפרקות התא המשפחתי. ביסודו של השבר מונח עוד שבר, והאובדנים האלה הם הגרעין שממנו נבט "כאב מרחקים". הספר מתחקה אחר שורשי היתמות: מהיכן היא מתחילה – מהרגע שבו מתים ההורים, מפרידתם או מעצם ההולדת, שהיא קריעת רקמת החיבור בין שני גופים ונפשות? התוצאה היא ספר שלמרות שמו – "כאב מרחקים" הוא אחד הפירושים בעברית למילה נוספת – אינו מתרפק על העבר אלא מפרק אותו: שיר אחר שיר מתארת שביט תמונות ילדות הני מזוגות בניסיון ההתמודדות, והמרד, של שרי המי תבגרת בליטופי המוות של ילדותה. המרד במוות הוא בהתמכרות לחיים, בבחירה בתשוקה, בחברות, בקשרים מזדמנים על אף המחיר הכבד שהם נרשאים עמם. הקריאה ב"כאב מרחקים" היא להתברר ננות באלבום האינטימי של שביט, אלא שהתמונות אינן תיאור עבר אלא ניסיון לכונן אותו מחדש דרך מבטה של האישה הבוגרת. בשפה מאופקת, כמעט רזה, היא מעצבת את ההווה שלה מחדש בכך שהיא מתארת את העבר ודולה ממנו משמעות, כמו בשיר "צו ירושה", המניח מורשת שקיבלה מהאם וציווי בהווה מתמשך לבת בכל חייה:

אַל תִּקְחִי מֵאֵהָב / אֶל תִּאֲכְלִי יוֹגוּרֵט שְׂפָג תְּקַפּוּ.
/ אֶל תִּבְכִּי לְיֵלָה שְׁלָם. עֲצָרִי תָמִיד / בְּחֻצוֹת. אֶל
תְּטַרְקִי דְלֵתוֹת. אֶל תְּקַמְצִי / בְּפִרְחִים. הִקְפִּידִי
עַל פְּלִקְלָה נְבוֹנָה. שְׂכַחִי / אֶת הַיְלָדוֹת שְׁלָה. סִלַּחִי
/ לַמּוֹרָה שְׂקָרָאָה לָהּ פּוֹזֵלֶת, לַשְּׂכֵנָה / שְׂשֻׁלְחָה
אֶת בַּעֲלָהּ לְהַחֲלִיף אֶת סִיפּוֹן הַכִּיּוֹר כְּשֶׁהֵיית לְבַד
בְּבֵית / בְּכַתְנָת. לְגֶשֶׁם שְׂתַפֵּס אוֹתָהּ עַל מִדְרָךְ
כֹּה, הַשְּׂאִירִי אוֹר קֶטָן בְּאִמְבִּטְיָה. / זֶהִי אֶת גּוֹפָהּ
מִתְפַּנֵּץ בְּמִטָּה. שְׁמְרִי עַל עֲצֻמָּהּ. אֶל תִּהְיִי / חוֹלָה.
נָסִי לֹא לְהִסְתוֹבֵב עִם הַגּוֹשֵׁם בְּחֻזָּה אֶת לֹא חֲיִבֶת
/ לְשֹׂאת אֶת הָאֵבֶל הַזֶּה. בְּרַגַּע אֶחָד / אֶת יְכוּלָה
לְקוּם - // כְּשֶׁאֶת הָאִשָּׁה הַיְחִידָה בְּחֶדֶר / לְבָשִׁי
סוּדֵר לְבָן / וּמְצֹאֵי לָהּ פֶּסֶא. אֶל תִּחַפֵּי / שְׂיִנְקָבוּ
בְּשִׁמָּהּ. פְּתַחִי אֶת הַפֶּה.

זו אינה שירה גרולה, ובמצב הספרות העברית של ימינו קשה אולי לצפות לכך. אין בה חידושי שים לשוניים או הברקות תמטיות, אבל יש בה הטענה של כוח המגיעה דווקא מהבלתי אפשרי שהוא הכרח החיים. שירתה של שביט היא פרק נוסף בספרות נשים המגבשת לה שפה בעצם קיומה, והמתארת את עולמן דרך ההיעדר. את זאת היא עושה בפיכחון, באומץ ובמבט ישיר וכן: היא אינה מבקשת רחמים והיא אינה קרבן; כוחה הוא בגיית לוי החמלה ובעצם הרבקות בהתמודדות. שיר אחר שיר היא פורשת, מבעד למרד חק ולצער, מסה צלולה על הכאב והבחירה בחיים.

כאב מרחקים
שרי שביט
מוסד ביאליק,
46 עמ'